

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[CollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[CollectionBoite_023-9-chem | Plutarque. ItemConjugalia praecepta.](#) Pudeurs [2]

Conjugalia praecepta. Pudeurs [2]

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0417

SourceBoite_023-9-chem | Plutarque.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

Résumé

νον αὐτὴν, Ἀφες με, εἶπε πᾶσσο γυνὴ τοῦ λύχνου ἀρθέντος ἡ αὐτή ἔστι. Τοῦτο πρὸς τὸν μοιχικὸν καὶ ἀκολάστους εἰρηταί καλῶς τὴν δὲ γαμετὴν δεῖ μάλιστα τοῦ φωτὸς ἀρθέντος εἶναι μὴ τὴν αὐτὴν ταῖς τυχούσαις γυναιξὶν, ἀλλὰ φαίνεσθαι, τοῦ σώματος μὴ βλεπομένου, τὸ σῶφρον αὐτῆς καὶ ἕδιον τῷ ἀνδρὶ καὶ τεταγμένον καὶ φιλόστοργον.

Résumé

47. Οἱ Πλάτωνοι πρεσβύταις μᾶλλον παρήνει αἰσχύνεσθαι τὸν νέον, ἵνα κάκεῖνοι πρὸς αὐτὸν αἰδημόνως ἔχωσιν· ὅπου γάρ ἀναισχυντοῦσιν οἱ γέροντες, οὐδὲμιάν αἰδῶ τοῖς νέοις οὐδὲ εὐλάβειν ἔγγινεσθαι. Τούτου δεῖ μεμνημένον τὸν ἄνδρα, μηδένα μᾶλλον αἰδεῖσθαι τῆς γυναικὸς, * ὡς τὸν θάλαμον αὐτῇ διδασκαλεῖον εὐταξίας ἡ ἀκολασίας γενησόμενον. Οἱ δὲ τῶν αὐτῶν ἡδονῶν αὐτὸς μὲν ἀπολαύων, ἔκεινην δὲ ἀποτρέπων, οὐδὲν διαφέρει τοῦ κελεύοντος διαιμάζεσθαι τὴν γυναικαν πρὸς τὸν πολεμίους, οἵς αὐτὸς ἔστιν παρέδωκε.

48. Περὶ δὲ φιλοκοσμίας σὺ μὲν, ὁ Εὔρυδίκη, τὰ πρὸς Ἀρίστουλαν ὑπὸ Τίμοξένας γεγραμμένα ἀναγνοῦσα πειρῶ διαμνημονεύειν· σὺ δὲ, ὁ Πολλιανός, μὴ νόμιζε πειρεργίας ἀρέσσεσθαι τὴν γυναικαν καὶ πολυτελείας, ἀν δρᾶσθαι σε μὴ καταφρονοῦντα τούτων ἐν ἔτεροις, ἀλλὰ καὶ χαίροντα χρυσώσεσιν ἔκπωμάτων, καὶ γραφαῖς οἰκημάτων, καὶ γλιδώσεσιν ἡμιόνων, καὶ ἓππων περιδεραῖοις· οὐ γάρ ἔστιν ἔξελάσαι τῆς γυναικωνίτιδος ἐν μέσῃ τῇ ἀνδρωνίτιδι τὴν πολυτελειαν ἀναστρέψομένην.

Καὶ σὺ μὲν ὅρων ἔχων ἥδη φιλοσοφεῖν, τοῖς μετ' ἀποδείξεως καὶ κατασκευῆς λεγομένοις ἐπικόσμει τὸ ἥθος, ἐντυγχάνων καὶ πλησιάζοντος τοῖς ὥφελοῦσι τῇ δὲ γυναικὶ πανταχόθεν τὸ γρήσιμον συνάγων, διστρεπτοῖς αἴ μελιτται, καὶ φέρων αὐτὸς ἐν σεαυτῷ, μεταδίδου καὶ προσδιαλέγου, φίλοις αὐτῇ ποιῶν καὶ συνήθεις τῶν λόγων τοὺς ἀρίστους.

Πατήρ [μὲν γάρ ἔστι αὐτῇ] καὶ πότνια μήτηρ,
ἥδε καστίγνητος.

Οὐχ ἦτον δὲ σεμνὸν ἀκοῦσαι γαμετῆς λεγούσης· Ἄνερ, ἀτάρ σὺ μοι ἔστι καθηγητής καὶ φιλόσοφος καὶ διδάσκαλος τῶν καλλίστων καὶ θειοτάτων. Τὰ δὲ τοιαῦτα μαθήματα πρῶτον ἀφίστησι τῶν ἀτόπων τὰς γυναικας· αἰσχυνθήσεται γάρ δρχεῖσθαι γυνὴ γεωμετρεῖν μανθάνουσα, καὶ φαρμάκων ἐψωδᾶς οὐ προσδέξεται, τοῖς Πλάτωνος ἐπαρδομένη λόγοις καὶ τοῖς Ξενοφῶντος ἀνδέ τις ἐπαγγέλληται καθαιρεῖν τὴν σελήνην, γελάσεται τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν ἀδελτηρίαν τῶν ταῦτα πειθομένων γυναικῶν, διστρολογίας μὴ ἀνηκόως ἔχουσα, καὶ περὶ Ἀγανίκης ἀκηκούια τῆς Ὑγήτορος τοῦ Θεσσαλοῦ θυγατρὸς, διτὶ τῶν ἐκλειττικῶν ἐμπειρος οὖσα πανσελήνων, καὶ προειδούια τὸν χρόνον, ἐνῷ συμβάνει τὴν σελήνην ὑπὸ τῆς σκιᾶς ἀλίσκεσθαι, παρεκρούετο καὶ συνέπειθε τὰς γυναικας, ὃς αὐτῇ καθαιροῦσα τὴν σελήνην. Παιδίον μὲν γάρ οὐδὲμιά ποτὲ γυνὴ λέγεται

Missam me fac, ait, sublata enim lucerna, quævis mulier cuiusvis est similis: id recte dictum est in adulteros et libidinosos. Matrona vero maxime extincta lucerna debet non cuiusvis mulieris similis esse, sed cum corpus cerni nequit, elucere pudicitia ejus, unius viri studium, modestiaque et amor.

XLVII. Plato senes hortabatur, ut coram adolescentibus verecunde agerent, ut sic revereri senes illi dissererent: ubi enim inverecunde se gerunt senes, ibi nullam censebat adolescentibus verecundiam ingenerari posse. Hoc memoria tenere maritus debet, neque ullibi magis quam apud uxorem verecundiam adhibere, sentiens ei thalamum scholam esse aut modestia aut impudicitia. Qui autem ab iis voluptatibus uxorem avertit, quibus ipse fruitur, perinde agit ac qui jubeat mulierem contra hostes depugnare, quibus sese ipse dederit.

XLVIII. De ornatus vero studio, te quidem, Eu-
rydice, legere, ac memoriæ mandare velim quæ ad Aristyllam scripsit Timoxena: tu autem, Polliane, noli putare uxorem sibi a cultu supervacaneo et sumptuosum temperaturam, si in aliis rebus videat te sumptui indulgere, et gaudere auro inducendis poculis, ædibus pictura, mulis et equis phaleris ac tegminibus pretiosis ornandis. Non enim potest gynæco luxuria sumptuosa ejici, quæ in medio obversatur virorum conclavi.

Ac te quidem ætate jam ad philosophiam matura, iis quæ demonstrantur ac cum apparatu docentur, mores exorna tuos, et eam ob rem cum iis, ex quibus utilitatis capere potes aliquid, versare ac colloquere: apum vero instar optima queque undique colligens, tecumque domum ferens, mulieri tuæ imperti, colloquendo amica ei et familiaria optima queque dicta redditio.

Namque es ei pater et frater, venerandaque mater:

ut illa apud Homerum de suo marito dicebat: ego autem sic judico, non minus facere ad dignitatem viri, si mulier eum suum præceptorem, philosophum, magistrumque rerum quidem divinissimum ac pulcherrimum. Hujus enim modi disciplina id præcipuum habent, quod ab ineptis rebus studisque animos mulierum abducunt: pudebit nimirus saltationis mulierem geometriæ gnaram, et magicis incantationibus se capi non patietur, Platonis Xenophontisque incantata disputationibus. Quod si qua erit, quæ se de caelo lunam detracturam polliceatur, stultitiam imperitiame deridebit mulierum, quæ ista sibi persuaderi passæ sint: quippe non rudis astrologiæ, et quæ audiū percepit, quo pacto Aganice filia Hegetoris Thessali perita pleniluniorum in quibus deficit lumine luna: cum præcepisset ratiocinatione quo tempore luna in umbram illapsura foret, imposuerit mulieri us, per-

BnF
MSS

